

Wyrok z dnia 20 sierpnia 2008 r.

I PK 13/08

Otrzymanie przez prokuratora przed 1 stycznia 1998 r. na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.) w związku z art. 118 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 ze zm.) odprawy rentowej nie wyłącza prawa do odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku na podstawie art. 100 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) w związku z art. 62a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, jeżeli po przejściu na rentę inwalidzką otrzymał ponowną nominację na stanowisko prokuratora.

Przewodniczący SSN Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Beata Gudowska, Józef Iwulski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 20 sierpnia 2008 r. sprawy z powództwa Anny K.-K. przeciwko Prokuraturze Okręgowej w K. o zapłatę, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 21 czerwca 2007 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dla Krakowa-Nowej Huty wyrokiem z 15 stycznia 2007 r. [...] zasądził od strony pozwanej Prokuratury Okręgowej w K. na rzecz powódki Anny K.-K. kwotę 43.861,68 zł tytułem odprawy w związku z przejściem w stan spoczynku z ustawowymi odsetkami od 20 września 2006 r. do dnia zapłaty.

Powódka, w związku z przejściem w 2006 r. w stan spoczynku, domagała się zasądzenia na jej rzecz jednorazowej odprawy w wysokości 43.861,68 zł odpowia-

dającej sześciomiesięcznemu wynagrodzeniu, należnej prokuratorom przechodzącym w stan spoczynku, wraz z ustawowymi odsetkami. Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa, uzasadniając swoje stanowisko tym, że powódka otrzymała już jednorazową odprawę rentową w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia w związku z przejściem na rentę, co miało miejsce w 1985 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka rozpoczęła pracę w organach prokuratury 1 października 1964 r. Po zdaniu egzaminu prokuratorowskiego pracowała kolejno na stanowiskach asesora, podprokuratora i wiceprokuratora. Na podstawie orzeczenia komisji do spraw inwalidztwa i zatrudnienia z 20 grudnia 1984 r. została zaliczona do II grupy inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia, na podstawie art. 12 ust. 3 oraz art. 13 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 1967 r. o Prokuraturze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na prośbę powódki z dniem 31 stycznia 1985 r., na mocy porozumienia stron, został rozwiązany z nią stosunek pracy z powodu przejścia na rentę inwalidzką, w związku z czym przyznano jej jednorazową odprawę rentową w wysokości sześciomiesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia, na podstawie przepisów dotyczących urzędników państwowych.

Na własną prośbę o ponowne mianowanie na stanowisko prokuratora, po uzyskaniu pozytywnego zaświadczenia o stanie zdrowia z Instytutu Medycyny Pracy w S., powódka została z dniem 1 lipca 1992 r. ponownie powołana na stanowisko prokuratora (Prokuratury Rejonowej K.-Ś.). W dniu 1 grudnia 1993 r. otrzymała nominację na stanowisko prokuratora Prokuratury Wojewódzkiej w K. Powódka pracowała w pozwanej Prokuraturze Okręgowej w K. do ukończenia 65 lat, tj. do 19 września 2006 r., kiedy to przeszła w stan spoczynku. W związku z przejściem w stan spoczynku wniosła o wypłacenie jej jednorazowej odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Okolicznością niekwestionowaną przez strony była wysokość dochodzonej przez powódkę odprawy, będąca pochodną wysokości miesięcznego wynagrodzenia powódki, wyliczonego przez stronę pozwaną na kwotę 7.310,28 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego otrzymanie przez powódkę odprawy rentowej w 1985 r. na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.) nie wyłączało jej prawa do odprawy z powodu przejścia w stan spoczynku w 2006 r. na podstawie art. 62a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 ze zm.) w związku z art. 100 § 4

ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98 poz. 1070 ze zm.). Sąd pierwszej instancji stwierdził, że dochodzona przez powódkę odprawa uregulowana została w art. 100 § 4 p.u.s.p., który stanowi, że sędziemu przechodzącemu w stan spoczynku (a z mocy art. 62a ustawy o prokuraturze także prokuratorowi) przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Sąd Rejonowy podkreślił, że z brzmienia tego przepisu wynika, iż dla uzyskania odprawy konieczne jest spełnienie tylko jednego warunku, jakim jest przejście sędziego (prokuratora) w stan spoczynku. Od zasady powszechności tej odprawy ustawodawca nie przewidział wyjątków, ponieważ w przepisach ustrojowych brak jest wyłączenia prawa do takiej odprawy - czy to w formie odesłania, czy też *expressis verbis*. Gdyby zamiarem ustawodawcy było wyłączenie w określonych przypadkach prawa do odprawy związanej z przejściem prokuratora w stan spoczynku, konieczne byłoby umieszczenie w ustawie o prokuraturze jednoznacznie brzmiących przepisów, co na przykład uczyniono regulując kwestię nakładających się uprawnień prokuratorów do emerytury i do uposażenia przysługującego w stanie spoczynku - zgodnie z art. 62a ust. 5 ustawy o prokuraturze, w razie zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury lub renty wojskowej, wypłaca się osobie uprawnionej wyłącznie świadczenie wyższe albo przez nią wybrane. W ocenie Sądu Rejonowego, skoro powódka spełniła warunek konieczny do otrzymania dochodzonej odprawy, a mianowicie przeszła jako prokurator w stan spoczynku w związku z osiągnięciem wieku 65 lat, to na mocy powołanych przepisów przysługuje jej odprawa.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 100 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 62a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, poprzez przyjęcie, że powódka nabyła prawo do jednorazowej odprawy z powodu przejścia w 2006 r. w stan spoczynku, mimo że w 1985 r. otrzymała jednorazową odprawę rentową na podstawie przepisów ustawy o pracownikach urzędów państwowych w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z powodu przejścia na rentę. W uzasadnieniu apelacji strona pozwana podniosła, że rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd Rejonowy pominął treść art. 118 ustawy o prokuraturze, zgodnie z którym w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się przepisy o pracownikach urzędów państwowych, a w sprawach nieuregulowanych także w przepisach tej ustawy, przepisy

Kodeksu pracy. Z przepisów ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych wynika, że dochodzone świadczenie (odprawa) ma charakter jednorazowy. Natomiast w oparciu o art. 118 ustawy o prokuraturze i art. 5 k.p. zastosowanie znajduje zasada określona w art. 92¹ k.p., w myśl której pracownik, który otrzymał już odprawę, nie może ponownie nabyć do niej prawa. Zasada jednorazowości nabycia prawa do odprawy w związku z ustaniem stosunku pracy obowiązuje powszechnie, ma także odzwierciedlenie w orzecznictwie i piśmiennictwie. Strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Krakowie, wyrokiem z 21 czerwca 2007 r. [...] oddalił apelację strony pozwanej. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 100 § 4 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze Sąd Okręgowy stwierdził, że Sąd pierwszej instancji dokonał ich właściwej wykładni przyjmując, iż powódka przechodząc w 2006 r. w stan spoczynku nabyła prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. W ocenie Sądu drugiej instancji do roszczeń powódki nie miał zastosowania art. 118 ustawy o prokuraturze, który w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie odsyła do przepisów ustawy o pracownikach urzędów państwowych, a w sprawach nieuregulowanych także w przepisach tej ustawy, do przepisów Kodeksu pracy. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze należą do kategorii ustaw szczególnych (tzw. pragmatyk pracowniczych), mających w świetle art. 5 k.p. pierwszeństwo zastosowania przed przepisami Kodeksu pracy (według zasady *lex specialis derogat legi generali*).

Sąd drugiej instancji podkreślił, że obie wymienione wyżej ustawy w sposób odmienny regulują stosunek pracy prokuratorów i sędziów w stosunku do regulacji ogólnej, przewidzianej w Kodeksie pracy. W art. 100 § 4 p.u.s.p. przewidziano prawo sędziego (odpowiednio prokuratora) do odprawy w związku z przejściem w stan spoczynku, określając warunki jej nabycia oraz jej wysokość. Stosowanie art. 118 ustawy o prokuraturze byłoby uzasadnione tylko wtedy, gdyby jakieś kwestie dotyczące odprawy nie zostały uregulowane w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych. Tymczasem ta ostatnia ustawa w sposób pełny i wyczerpujący określa zasady (przesłanki) przyznania tego świadczenia; także żaden przepis tej ustawy nie zawiera wyłączeń, na podstawie których powódka mogłaby zostać pozbawiona prawa do nabycia przedmiotowej odprawy. Zatem art. 100 § 4 p.u.s.p. - poza warun-

kiem przejścia sędziego (prokuratora) w stan spoczynku - nie statuuje jakiegokolwiek innej przesłanki nabycia prawa do odprawy. Zdaniem Sądu drugiej instancji nie było podstaw do uznania, że kwestia odprawy w związku z przejściem sędziego (odpowiednio prokuratora) w stan spoczynku nie została w pełni uregulowana przepisami ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, a w związku z tym, że należałoby na mocy art. 118 ustawy o prokuraturze przejść na stosowanie przepisów Kodeksu pracy, czyli przywołanego przez stronę pozwaną art. 92¹ § 2 k.p. Sąd Okręgowy podkreślił, że inny charakter prawny ma odprawa należna prokuratorowi w związku z przejściem w stan spoczynku uregulowana w art. 62a ustawy o prokuraturze w związku z art. 100 § 4 p.u.s.p., a inny charakter ma odprawa emerytalna lub rentowa przysługująca pracownikowi przewidziana w art. 92¹ § 1 k.p. Zatem, skoro są to zupełnie odmienne regulacje prawne, art. 92¹ § 2 k.p. regulujący prawo pracowników do odprawy rentowej lub emerytalnej, nie może mieć poprzez art. 118 ustawy o prokuraturze zastosowania do prokuratora i należnej mu odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pełnomocnik pozwanej Prokuratury Okręgowej w Krakowie, zaskarżając wyrok ten w całości.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 100 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 62a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, poprzez błędną wykładnię na skutek uznania, że art. 100 § 4 p.u.s.p. poza warunkiem przejścia sędziego (prokuratora) w stan spoczynku nie statuuje jakiegokolwiek innej przesłanki nabycia prawa do odprawy, oraz niewłaściwe zastosowanie na skutek przyjęcia, że powódka nabyła prawo do jednorazowej odprawy w związku z przejściem we wrześniu 2006 r. w stan spoczynku, mimo że w 1985 r. otrzymała jednorazową odprawę rentową na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z powodu przejścia na rentę; 2) art. 118 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że w związku z odesłaniem zawartym w art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze oraz brzmieniem art. 100 § 4 p.u.s.p., w sprawach jednorazowych odpraw przyznawanych prokuratorom przechodzącym w stan spoczynku, którzy wcześniej - przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 124, poz. 782 ze zm.) -

otrzymali jednorazową odprawę w związku z przejściem na rentę inwalidzką, nie mają odpowiedniego zastosowania przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, a w ostateczności także przepisy Kodeksu pracy (w tym przypadku art. 92¹ § 2 k.p.).

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na konieczność rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego dotyczącego sprecyzowania przesłanek nabycia prawa do odprawy przez sędziego (prokuratora) w razie przejścia w stan spoczynku. Rozstrzygnięcie tej kwestii ma znaczenie nie tylko dla rozpoznawanej sprawy, ale może znaleźć zastosowanie także do innych przypadków nabycia prawa do odprawy na podstawie art. 100 § 4 p.u.s.p.

Pełnomocnik strony pozwanej wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej strona skarżąca podniosła, że nie zgadza się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że art. 100 § 4 p.u.s.p. poza warunkiem przejścia sędziego (prokuratora) w stan spoczynku nie statuuje jakiegokolwiek innej przesłanki nabycia prawa do jednorazowej odprawy. Odprawa ta ma charakter jednorazowy; tym samym warunkiem nabycia prawa do niej jest przesłanka negatywna - niepobranie wcześniej takiego świadczenia przez sędziego (odpowiednio prokuratora). Przyjmując za prawidłowe stanowisko Sądu Okręgowego przedstawione w zaskarżonym wyroku należałoby uznać, że prawo do odprawy wynikające z art. 100 § 4 p.u.s.p. w określonych sytuacjach można nabyć kilkakrotnie, na przykład w razie ponownego przechodzenia w stan spoczynku przez sędziego (prokuratora), skoro przejście w stan spoczynku jest jedyną przesłanką nabycia tego prawa.

Pełnomocnik strony skarżącej podniósł konieczność rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego dotyczącego zastosowania art. 92¹ § 2 k.p., a także art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, w związku z odesłaniem zawartym w art. 118 ustawy o prokuraturze. W ocenie Sądu Okręgowego wskazane przepisy nie znajdują zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych w art. 100 § 4 w pełnym zakresie reguluje prawo do odprawy w związku z przejściem sędziego (odpowiednio także prokuratora) w stan spoczynku. Zdaniem strony skarżącej takie stanowisko jest nieuzasadnione, ponieważ nie rozstrzyga kwestii odpraw rentowych przyznanych prokuratorom, którzy przeszli na rentę przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 sierpnia

1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw. Przepisy tej ustawy wprowadziły między innymi jednorazową odprawę w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia dla sędziego przechodzącemu w stan spoczynku (nowy art. 71¹ ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych dodany przez ustawę z dnia 28 sierpnia 1997 r.). Z kolei art. 3 ustawy nowelizującej, zmieniający ustawę z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, dodał nowy art. 62a, zgodnie z którym do prokuratorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 59 § 2-5 i § 7, art. 71¹ § 2-6, art. 78-78² ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (w tym także art. 71¹ § 5 ustanawiający dla sędziego przechodzącego w stan spoczynku jednorazową odprawę).

Pełnomocnik strony skarżącej stwierdził, że przepisy ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, ustanawiające jednorazową odprawę dla prokuratorów przechodzących w stan spoczynku, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., nie rozstrzygnęły, jak ta odprawa ma się do kwestii jednorazowych odpraw przyznawanych wcześniej prokuratorom na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych. Zachowano przy tym art. 118 ustawy o prokuraturze, który w takich przypadkach nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, a w sprawach nieuregulowanych także w przepisach tej ustawy - przepisów Kodeksu pracy. Strona skarżąca stwierdziła, że zarówno art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, jak i art. 92¹ § 2 k.p. wyraźnie ustanawiają zasadę jednokrotności otrzymania takiej odprawy.

Pełnomocnik strony skarżącej podniósł, że Sąd Okręgowy przyjął w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż czym innym jest prawo prokuratora do odprawy w sytuacji przejścia w stan spoczynku, przysługujące na mocy art. 62a ustawy o prokuraturze w związku z art. 100 § 4 p.u.s.p., a czym innym prawo do odprawy emerytalnej lub rentowej przysługujące pracownikowi, przewidziane w art. 92¹ § 1 k.p., jednakże nie wyjaśnił jednocześnie istoty tej różnicy. Zdaniem pełnomocnika strony skarżącej, regulacje pragmatyk pracowniczych mają pierwszeństwo zastosowania przed przepisami Kodeksu pracy, jednakże w sytuacji, gdy podstawowy akt prawny z zakresu prawa pracy wyraźnie wskazuje, że pracownik nie nabywa ponownie prawa do odprawy, a przepisy pragmatyk pracowniczych nie rozstrzygają tej kwestii ani pozytywnie ani negatywnie, nie można uznać za prawidłowe stanowiska, że regulacja

pragmatyk pracowniczych jest pełna. W ocenie strony skarżącej pełna regulacja wymagałaby wyraźnego wyartykułowania, że sędzia (prokurator), który otrzymał odprawę w związku z przejściem w stan spoczynku, może ponownie nabyć do niej prawo, albo wyraźnego wskazania, że prawa takiego nie może ponownie nabyć. Regulacja ta powinna przy tym odnosić się także do zaszłości sprzed 1 stycznia 1998 r., a więc przyznanych odpraw przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, na mocy której ustanowiono jednorazową odprawę w związku z przejściem w stan spoczynku (art. 71¹ § 5 p.u.s.p z 1985 r. oraz art. 62a ustawy o prokuraturze).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw. Podlegające wykładni przepisy dotyczące odpraw, powołane w skardze, przewidują co następuje. Według art. 100 § 4 Prawa o ustroju sądów powszechnych, sędziemu przechodzącemu w stan spoczynku przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Powyższy przepis ma odpowiednie zastosowanie także do prokuratorów, co wynika bezpośrednio z art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze. Odwołanie to oznacza, że prokuratorowi przechodzącemu w stan spoczynku przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Z kolei według art. 92¹ k.p., pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, przysługuje odprawa pieniężna w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia (§ 1), przy czym pracownik, który otrzymał odprawę, nie może ponownie nabyć do niej prawa (§ 2). Podobną regulację zawiera art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych przewidując, że urzędnikowi państwowemu przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką (obecnie rentę z tytułu niezdolności do pracy) przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości: 1) po dziesięciu latach pracy w urzędach - dwumiesięcznego wynagrodzenia, 2) po piętnastu latach pracy w urzędach - trzymiesięcznego wynagrodzenia, 3) po dwudziestu latach pracy w urzędach - sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Ustawa o pracownikach urzędów państwowych, w przeciwieństwie do art. 92¹ § 2 k.p., nie zawiera ograniczenia uniemożliwiającego ponowne nabycie prawa do odprawy. Przy kolej-

nym nabyciu prawa do emerytury lub renty może dojść do sytuacji, w której nastąpi uzupełnienie wysokości odprawy wcześniej wypłaconej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 stycznia 1989 r., I PRN 54/88, B.Hebdzyńska: Ustawa o pracownikach urzędów państwowych z komentarzem, Warszawa 1995, s. 49).

Z przytoczonych przepisów wynika, że każdemu pracownikowi na zasadach ogólnych przewidzianych w Kodeksie pracy, a także urzędnikowi państwowemu na zasadach ustanowionych w ustawie o pracownikach urzędów państwowych, przysługuje jednorazowa odprawa rentowa lub emerytalna w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub na emeryturę. Z kolei sędziemu i prokuratorowi odprawa przysługuje nie w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, lecz w związku z przejściem w stan spoczynku. Odprawa jest w każdym opisanym przypadku jednorazowa - jednakże w odniesieniu do ogółu pracowników (w tym urzędników państwowych) jest powiązana z ustaniem stosunku pracy w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, natomiast w przypadku sędziów i prokuratorów towarzyszy ich przejściu w stan spoczynku, a nie przejściu na rentę lub emeryturę. Można w związku z tym przyjąć, tak jak to uczynił Sąd Okręgowy, że odprawa z art. 100 § 4 p.u.s.p. oraz odprawa z art. 92¹ k.p. (także z art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych) to dwie różne odprawy, przysługujące z różnych tytułów, mimo że pozornie istnieje między nimi pewne podobieństwo - są wypłacane albo w związku z ustaniem stosunku pracy pracownika, gdy przechodzi on na rentę lub emeryturę, albo w związku z ustaniem czynnego pełnienia przez sędziego lub prokuratora obowiązków służbowych przypisanych do tych urzędów.

Z powyższego założenia co do charakteru prawnego podlegających analizie odpraw wynika, że skoro są to różne odprawy albo skoro odprawy te przysługują z różnych tytułów, ponieważ sędzia i prokurator przechodzą w stan spoczynku - czy to z powodu osiągnięcia określonego wieku (art. 69 p.u.s.p.), czy to w związku z trwałą niezdolnością do pełnienia obowiązków z powodu choroby lub utraty sił (art. 70 p.u.s.p.) - a nie na emeryturę lub rentę, to brak jest podstaw, aby do odprawy należnej (w związku z przejściem w stan spoczynku) sędziemu lub prokuratorowi, który wcześniej pobrał na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych odprawę rentową w związku z przejściem na rentę inwalidzką (obecnie rentę z tytułu niezdolności do pracy), należało zastosować art. 92¹ § 2 k.p. Inaczej mówiąc - art. 92¹ § 2 k.p. ma zastosowanie jedynie do pracownika, który już raz otrzymał odprawę rentową lub emerytalną, a następnie ubiega się ponownie o od-

prawę rentową lub emerytalną. Zgodnie z tym przepisem, pracownik, który otrzymał odprawę rentową lub emerytalną, nie może ponownie nabyć prawa do tej odprawy. Wyłączenie to nie dotyczy zatem innych odpraw, które nie przysługują w związku z przejściem na rentę lub emeryturę.

Powódka nie ubiegała się o ponowną odprawę rentową lub emerytalną, lecz o odprawę związaną z przejściem w stan spoczynku. W 2006 r. nie przeszła bowiem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub emeryturę, lecz w stan spoczynku z powodu osiągnięcia wieku uprawniającego ją - jako prokuratora - do przejścia w stan spoczynku. Powódka domagała się zatem od strony pozwanej innej odprawy niż ta, którą otrzymała w 1985 r. na podstawie przepisów dotyczących urzędników państwowych w związku z przejściem (wówczas) na rentę inwalidzką II grupy. Już choćby tylko z tej przyczyny nie mógł mieć do jej sytuacji zastosowania art. 92¹ § 2 k.p. Jako przepis szczególny, ograniczający uprawnienia pracownicze, nie może być on wykładany rozszerzająco i odnoszony do sytuacji, których jednoznacznie i bezpośrednio nie reguluje.

Wszystkie odprawy, o których stanowią przytoczone na wstępie rozważań przepisy (art. 100 § 4 p.u.s.p., art. 92¹ k.p., art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych), są jednorazowe w tym znaczeniu, że nie można ponownie nabyć prawa do odprawy z tego samego tytułu, jeżeli raz się ją pobrało. Jednorazowość odprawy nie oznacza jednak w tym przypadku, że odprawę, o której stanowią wszystkie te przepisy, można otrzymać tylko jedną - którąś z nich (którąkolwiek) jeden raz w życiu, co wyłącza możliwość otrzymania innej, przysługującej z innego tytułu. Jednorazowość może być rozumiana w ten sposób, że uprawnionemu przysługuje tylko jedna odprawa w związku z określonym zdarzeniem stanowiącym podstawę (przesłankę) nabycia prawa do niej. Przy takim rozumieniu pojęcia „jednorazowa odprawa” powódka nie mogłaby otrzymać ponownie odprawy rentowej z powodu ustania stosunku pracy w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy. Nie mogłaby nabyć ponownie - na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych lub art. 92¹ k.p. - prawa do odprawy rentowej, skoro odprawę rentową już kiedyś nabyła. Nie ma natomiast przeszkód ustawowych, aby nabyła prawo do odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku, ponieważ prawo to nabywa po raz pierwszy, a nie ponownie (wcześniej nie przechodziła bowiem w stan spoczynku).

Powyższe rozważania pozwalają na odrzucenie argumentów skarżącej Prokuratury Okręgowej w K. jakoby powódka w wyniku uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego miała otrzymać ponownie odprawę, na co nie pozwala art. 92¹ § 2 k.p. Zasadzenie na rzecz powódki odprawy z tytułu przejścia w 2006 r. w stan spoczynku, chociaż w 1985 r. wypłacono jej odprawę rentową w związku z przejściem na rentę inwalidzką II grupy, nie oznacza, że otrzyma ona dwukrotnie tę samą odprawę (ponownie odprawę z tego samego tytułu). Odprawa z art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych (i z art. 92¹ § 2 k.p.) oraz odprawa z art. 100 § 4 p.u.s.p. to dwie różne odprawy, należne z różnych tytułów. Powódka w 2006 r. nabyła prawo do pierwszej w swojej karierze zawodowej odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku. Poprzednio - w 1985 r. - nie przeszła w stan spoczynku, lecz na rentę inwalidzką II grupy. Argument pozwanej Prokuratury Okręgowej, że skoro w 1985 r. nie obowiązywały jeszcze regulacje prawne dotyczące stanu spoczynku sędziów i prokuratorów, w związku z czym przechodzili oni - jak ogół pracowników - na rentę lub emeryturę, to odprawa z tytułu przejścia w stan spoczynku w 2006 r. powinna być traktowana na takich samych zasadach jak odprawa rentowa z 1985 r., nie może być zaakceptowany. Nie uwzględnia bowiem istotnej zmiany stanu prawnego, a także faktycznej i prawnej podstawy nabycia przez powódkę w 1985 r. prawa do odprawy rentowej oraz w 2006 r. prawa do odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku.

Z tych przyczyn nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 100 § 4 p.u.s.p. w związku z art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze na skutek uznania, że powódka nabyła prawo do jednorazowej odprawy w związku z przejściem we wrześniu 2006 r. w stan spoczynku, mimo że w 1985 r. otrzymała jednorazową odprawę rentową na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z powodu przejścia na rentę.

Nieuzasadniony jest także zarzut naruszenia art. 118 ustawy o prokuraturze na skutek uznania, że w związku z odesłaniem zawartym w art. 62a ust. 1 tej ustawy do art. 100 § 4 p.u.s.p., w sprawach jednorazowych odpraw przyznawanych prokuratorom przechodzącym w stan spoczynku, którzy wcześniej (przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw) otrzymali jednorazową odprawę w związku z przejściem na rentę inwalidzką, nie mają odpowiedniego zastosowania

przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych, a także przepisy Kodeksu pracy (w tym art. 92¹ § 2 k.p.). Regulacja dotycząca prawa do odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku zawarta w art. 100 § 4 p.u.s.p. jest kompletna, a zatem w odniesieniu do prokuratorów przechodzących w stan spoczynku nie ma potrzeby sięgania - poprzez art. 118 ustawy o prokuraturze - do art. 92¹ § 2 k.p. Sędziemu i prokuratorowi przechodzącym w stan spoczynku przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Odprawa z tytułu przejścia w stan spoczynku przysługująca sędziemu lub prokuratorowi nie jest uzależniona od spełnienia innych przesłanek poza przejściem przez nich w stan spoczynku. Nie ma w treści art. 100 § 4 p.u.s.p. (ani w innych przepisach Prawa o ustroju sądów powszechnych lub ustawy o prokuraturze) takich ograniczeń lub wyłączeń, które uzależniałyby nabycie tego prawa od braku wcześniejszego pobrania przez sędziego lub prokuratora jakiejś innej odprawy. Sędzia lub prokurator przechodzący w stan spoczynku (na podstawie art. 69 lub 70 p.u.s.p.) nabywa prawo do odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku, które nie jest uzależnione od żadnych innych warunków ani ograniczone w żaden sposób. W podobny sposób ocenił Sąd Najwyższy warunki nabycia przez urzędnika państwowego przechodzącego na emeryturę lub rentę jednorazowej odprawy z art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, gdy przed podjęciem pracy w urzędzie państwowym otrzymał on odprawę pieniężną w związku ze zwolnieniem ze służby wojskowej (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 maja 1989 r., III PZP 52/88, OSNCP 1989 nr 12, poz. 190, w uzasadnieniu której stwierdzono, że skoro art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych poza warunkiem przejścia na emeryturę lub rentę oraz posiadania określonego okresu zatrudnienia nie statuuje jakiegokolwiek innej przesłanki nabycia przez urzędnika państwowego prawa do odprawy emerytalnej lub rentowej, to tym samym bez znaczenia jest okoliczność, że urzędnik państwowy przed podjęciem pracy w urzędzie otrzymał wcześniej odprawę pieniężną w związku ze zwolnieniem ze służby wojskowej).

Odprawa z art. 100 § 4 p.u.s.p. jest jednorazowa w tym znaczeniu, że z tytułu jednokrotnego przejścia w stan spoczynku sędziemu lub prokuratorowi przysługuje tylko jedna odprawa na podstawie tego przepisu. Sędzia i prokurator na ogół przechodzą w stan spoczynku tylko raz w swojej karierze zawodowej - czy to ze względu na osiągnięcie określonego wieku, czy to ze względu na chorobę lub utratę sił. Gdyby jednak po przejściu w stan spoczynku ze względu na stan zdrowia lub utratę sił sę-

dzia lub prokurator powrócił do zdrowia i odzyskał siły, po czym otrzymał ponowną nominację na stanowisko sędziego lub prokuratora, nie byłoby wykluczone ubieganie się przez niego o odprawę z tytułu ponownego przejścia w stan spoczynku, ponieważ art. 100 § 4 p.u.s.p. nie wyklucza możliwości ubiegania się o otrzymanie odprawy z tytułu ponownego przejścia w stan spoczynku. Rozważanie powyższe są jednak teoretyczne, ponieważ sytuacje takie zdarzają się w praktyce niezwykle rzadko. Przypadek powódki, która otrzymała ponowną nominację na stanowisko prokuratora po wcześniejszym przejściu na rentę inwalidzką II grupy, jest przypadkiem wyjątkowym. Otrzymując w 1992 r. ponowną nominację na stanowisko prokuratora, powódka uzyskała - z chwilą wprowadzenia do przepisów ustrojowych regulujących status sędziów i prokuratorów instytucji stanu spoczynku - wszystkie uprawnienia wynikające z ponownego uzyskania statusu prokuratora, w tym uprawnienie do otrzymania odprawy z tytułu przejścia w stan spoczynku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

=====